Ч. 93 (11.434). Львів, пятниця 26. квітня 1929. Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. — За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Морока.

Львів, 25. квітня 1929.

Не лише ми, але й поляки мають мороку з переведеним в 1921 р. переписом населення, що офіційно виказав усього тільки 3,898.428 українців на всій українській території під Польщею, себ-то малощо більше, як австро-польська статистика в 1910 р. виказала українців в Галичині.

Перепис в 1921 р. переводжено в спеціяльних умовинах, коли справа Сх. Галичини не була вирішена хочби такою парістково-рештковою установою, як Рада Амбасадорів. Зовсім природно, що в тому переписі польська сторона мала свою специфічну тенденцію, а саме виказати якнайменшу кількість українців під Польщею та доказати, що українська національна територія під Польщею є *територією мішаною, національно спірною, українсько-польською*. Тим самим польська сторона бажала здобути наявний доказ для бажаного для себе вирішення.

На жаль, своєю тактикою, бойкотом тієї конскрипції в Сх. Галичині ми несвідомо пішли на руку польській тенденції. В Сх. Галичині переведено бойкот перепису. Над цим важним актом не було найменшої контролі з нашого боку. Велике число українців не далося навіть силою втиснути в конскрипційні списки, а інших польські конскрипційні комісарі (часто учні польських середніх шкіл) по лінії інструкцій „організацій народових" вписували по своїй вподобі, себ-то записували поляками (гр. кат. або навіть рим. кат. обряду). На північно-українських землях ще менше церемонилися конскрипційні комісарі, чого доказом створення двоглядних „тутейших" в рубриці національности та зарахування до польської національности в Польщі аж 545.457 православних, коли загально відомо, що православний поляк є „білим круком" (за винятком горстки поляків із б. Конґресівки, які переходили на православя з метою одержати розвід і то звичайно по 1921 році).

В переписі 1921 р. зараховано до поляків аж 361.294 греко-католиків, коли також веторично відомо, що греко-католики поляки є тільки нечисленними винятками. А скільки українців узагалі не фіґурує в переписі, навіть в рубриці „поляків", важко сказати.

Наслідки того тенденційного, а у вислідах наскрізь фантастичного перепису такі, що кількість українців зменшено до не-цілих 4 міліони, себ-то на яких 35—40 проц. дійсного числа. До того ж і загальна обстановка перепису була для нас дуже некорисна. Українська воєнна й післявоєнна еміґрація в тому часі находилася в своїй кульмінаційній точці. Розуміється, всіх латинників-українців за винятком дрібного числа (16.239) зараховано до поляків. Та решта (16.239 латинників-українців) з якої 300-тисячної маси латинників-українців мала бути pro foro externo доказом польської „безсторонности".

Коли по польській стороні йшли змагання всіми способами і засобами зменшити кількість українців до мінімум, з нашого боку підвищувано її до максімум, подаючи число українців під Польщею звичайно на сім міліонів, а в деяких меморіялах през. Петрушевича виростало воно навіть на вісім міліонів. Але правду кажучи, на таке твердження ми не мали ніяких твердших доказів позитивного характеру. Ми могли тільки неґативно з усею певністю твердити, що польський перепис з 1921 р. є фальшивий. Щодо цього не могло бути ніяких сумнівів. І не лише у нас, навіть у поляків.

Після рішення Ради Амбасадорів погляд на правдивість польського перепису з 1921 р. значно змінився. Польські урядові й націоналістично-шовіністичні чинники вперто підтримували відносно українців поменшуючо-фантастичні висліди вересневого перепису з 1921 р., але деякі польські дослідники й учені все більше почали піддавати їх в сумнів. На сторінках журналу „Sprawy Narodowościowe" відомий польський публіцист Васілевський підвищив кількість українців під Польщею на пять міліонів, а д-р Крисінський після менше й більше вдатних теоретичних міркувань намагався устійнити її на 4,865.000.

Без сумніву, „устійнення" Васілевського і Крисінського є більш правдоподібні, але немає ніяких основ твердити, що вони правдиві хочби в приближенні. Одночасно й ми не маємо безсумнівних даних твердити, що кількість українців під Польщею виносить сім міліонів, не згадуючи вже про переборщене число вісім міліонів.

Яким фальшивим є перепис 1921 р., виказав подекуди т. зв. шкільний плебісцит, який теоретично допускає „утраквістичну" школу в тих місцевостях, де кількість українського населення виносить щонайменше 25 проц. Підчас плебісциту в багатьох чисто українських (95—99 проц. українського населення) селах виявилося, що *урядово* вони не мають вимаганих 25 проц. українського населення. І тому, хоч за українською школою заявилося 90 проц. батьків українських дітей, то справа була програна, бо в основу для домагання української школи не покладено *дійсности*, тільки *фальшиві*, але зате *урядові цифри*.

Деяке прояснення темряви польського перепису дають й останні соймові вибори, які були переводжені в користь поляків узагалі, а в користь Б. Б. зокрема. Ніхто, навіть найзавзятіший бебіст не може твердити, що останні вибори на українській території під Польщею відбувалися без натиску та що вони не мали на меті обмежити числа голосів українських лист, а збільшити польських.

Польський перепис з р. 1921 виказує, що тернопільське воєвідство є в половині польське, що кількість польського населення досягає там 46, себ-то майже 50 проц. Тимчасом підчас виборів на польські листи, враховуючи вже й численні українські голоси, впало 36.3 проц. голосів, на українські 55.6 проц., а на жидівські 8.1 проц. Отже ріжниця щодо кількости польського населення в тернопільському воєвідстві між переписом 1921 р. і виборами 1928 р., себ-то напротязі не-цілих шість з половиною літ виносить кругло 10 проц.

Зайвим було би переводити дальші арґументи на доказ фальшивости польського перепису з 1921 р., бо в її правдивість не вірять навіть самі поляки. Але цього мало! Нам треба доказати, кілько нас фактично є під Польщею, а головно на українській етнографічній території, бо сьогодні ми можемо тільки творити — на основі теоретичних міркувань, — що нас є *понад шість міліонів*, оперуючи тими самими арґументами, що пп. Васілевський і Крисінський. Обєктивно таке приблизне означення (понад шість міліонів) є непохитне. Але й на це твердження не маємо наявних доказів.

В 1921 р. була з нашого боку спроба перевести свій власний перепис на території Сх. Галичини, обмежуючи його до найконечніших даних (головно з віроісповідання й національности). Та ця спроба не повелася, бо вона вимагає великих коштів і великого апарату. До того ж саме тоді широко закроєні арешти серед нашого громадянства унеможливили цю спробу.

Бажаючи здобути контрольні цифри для недалекого нового перепису, перемиський „Український Голос" підносить думку, щоби опертися на правдивих і вірних епархіяльних шематизмах. Це справді щаслива думка. В тому напрямку треба зробити все можливе, щоби шематизми могли стати документальними доказами нашої кількости під оглядом віроісповідним і національним. Бо дотеперішні наші епархіяльні шематизми, правду кажучи, по більшій части мають тільки такі правдиві дані: патрон, парох, староство, суд, уряд почтовий, телеграфічний і залізничий. Все інше є „менше-більше", „около" і т. п. неточности.

З цим треба скінчити. Бо лише тоді зможемо позбутися мороки і розпоряджати реальним доказовим матеріялом для наших тверджень.

Закордонні прикрощі.

(Від нашого кореспондента.)

Варшава, 22. квітня 1929.

Занурені з головою у внутрішньо-політичних чварах, полонені ідеями боротьби за фактоми, заслинені в одну-єдину ціль: владу, — гейби забули вони про всякий дооколичний світ. Можна би повірити, що справді Польща не має ніяких інших і більших клопотів, як боротьба уряду з соймом в імя непередуманих теорій про потребу „зміцнення верховної влади", що від того, які будуть писані прероґативи тої влади залежить ціле добро держави, і що в тому єдиному напрямку — боротьби за зміну існуючого державного устрою (читай: боротьби за петрифікацію існуючого стану, боротьби за владу) повинні бути скермовані всі сили, вся енерґія. Здається, що замотиличення цією внутрішньо-політичною боротьбою у Польщі дійшло вже так далеко, що треба би справді надзвичайно тривожних якихось дзвонів і громів, щоби польські політики з того дурману прочуняли. Санаційні лідчі так самі себе засуґестіонували постійним запевнюванням про величезні успіхи післятравневих урядів у всіх ділянках державного життя — передовсім у ділянках *закордонної* та господарської політики, — що навіть не допускають думки про саму можливість якогось такого „погіршення" ситуації на тих царинах, аби воно могло вплинути на „розрахунок" — із своїми внутрішніми ворогами. Справа національних меншин — ще „не дозріла", отже хай підожде, — покищо вона обмежується до проблеми правління „сильної руки", яка не допустила би до якихось нових меншостевих „вибриків". Господарські трудноці — так, це справа поважніша, але безумовно не така поважна, як про неї кажуть і плачуть парляментарії й подпарляментарії опозиціоністи, які нібито свідомо ширять паніку з суто-демагогічних політичних мотивів: *„Всупереч тому, що хочеться розголошувати, наша господарська ситуація є добра"* — щодо словечка буквально пише п. Бартель у краківському „Курєрку" ще сьогодні 22. квітня 1929 року. Отже, коли навіть оптимізм п. Бартеля може дійсно дещо переборщений (кажуть собі його наслідники при владі), то в усякому разі господарська ситуація Польщі не є теж катастрофальна, і коли якийсь час — аж до недалекого гарного врожаю чи кращої міжнародньої фінансової конюнктури — поступатися бажанням Левятана, то галас довкола цих справ можна буде сильно стушувати; така тактика вимагає лише зручної, розумної та рішучої людини, яка проте не потрібує бути зовсім фахівцем-економістом, — мусить лише зорієнтуватися, кого в яких справах радитися і ці поради реалізувати. Щож торкається справ *закордонної політики* — то про них найменше нема чого журитися: міністр Залеський має великий спокій і рівновагу духа і є прихильником тактики „терпеливости", а контроля над цілістю закордонних справ зберігає маршал, — отже ця ділянка справді не дає жадних причин до турбот!

І ось ми є свідками, як від якого року польська публична опінія до справ закордонної політики до решти збайдужніла. Ніколи ними особливо не цікавилася, ніколи в них не вивчалася і завжди розглядала їх крізь окуляри наївного примітивізму, в якого основу лягла незрушима віра в протекцію свого французького союзника та всесильність цієї протекції. Всежтаки травневий переворот, поведений м. і. під гаслом висліміковування закордонної політики зпід впливів змінливої міжпартійної парляментарної констеляції, висунув вперед проблеми польської закордонної політики. Факт, що цілий травневий

переворот найшов безумовно прихильну зустріч збоку деяких закордонних чинників, підштовхнув теж увагу й польського громадянства до міжнародніх справ. Але це тривало дуже коротко. Колиж польсько-литовський конфлікт, який у немалій мірі підтримував це зацікавлення, увійшов в стадію „терпеливого вичікування" зацікавлення польського громадянства міжнародніми проблемами остаточно ощухло, і вся увага, вся енергія всеціло була присвячена — внутрішньо-громадській гризні. І так надзвичайно бідна польська закордонно-політична література не збагатилася в останніх літах ні одною цікавішою працею, — а в останніх роках взагалі мабуть з цієї ділянки не вийшла ні одна книжечка, ні одна брошура. А щоденна публіцистика виявляє „образ нужди і розпуки". Візьмімо такі „найповажніші" польські ґазети, репрезентуючі найповажніші три політичні напрямки польського громадянства: „Ґлос Правди", „Роботніка" і „Ґазету Варшавску". В першому з них день-у-день авторекляматорські „вужі", підлиті нестравним меґальоманським сосом: вічно та сама єдиноспасаєма санація, вічно ті самі анатеми на всіх і вся, що до неї не належать. З передових статтей „Роботніка" можна би вже скласти цілий том „революційних маніфестів", у яких вічно те саме: „ми не дамося", „ми вам покажемо" та „будучність належить до соціялізму" — революційні маніфести п. Недзялковського, від яких несе до занудли солодкавою парфумою. Знову ендецька „Ґаз. Варшавска" все в колісце торочить ті самі проповіди під адресою то одних то других, претендуючи завзято на монополь розуміння господарських справ. Внутрішня політична кріза, яку від років переживає Польща, стала для цілої польської преси *єдиною* темою, молоченою у такт пісоньки „бодайся когут знудив".

Не диво, що серед таких відносин ані одна польська ґазета навіть не пробувала призадуматися над можливим значінням таємної поїздки ґен. Секта до Румунії. „Приватний характер подорожі й куртуазійна візита у премієра Маніва"!

Не диво теж, що на пальцях можна порахувати ті польські ґазети, які глибше вдумалися у зміст і політичне значіння париської бомби: німецького меморіялу д-ра Шахта, в якому за дуже прозорим серпанком економічних арґументів стояла ясна погроза: перед ревізією версайського мира, перед зворотом Німеччині її кол. східних хліборобських провінцій — данціґського коритаря і Поморя — не можуть побідні держави сподіватися від Німеччини такого воєнного відшкодування, якого вони бажали би!

Варшавська преса зареаґувала звичайною лайкою: провокація, безсоромність, безличність і т. д. і т. д. Виступ Сновдена в анґл. палаті громад, це — німецька інтриґа, сам він — німецький аґент. Єдиний висновок: союзники нас оборонять.

Та одночасно у недільному тижневому додатку до „Ґлосу Правди" є надзвичайно знаменна стаття про перецінювання вартости закордонної опінії про Польщу, про потребу змушування цієї опінії рахуватися виключно з доконаними фактами. До тієї статті ще повернемо. Тут хочемо лише одно зазначити: *який пребогатий научний матеріял маємо ми, українці, на прикладі нинішніх помилок польських політиків.*

І. Кедрин.

Париські переговори.

Німецьке меморандум у справах репарацій.

Цими днями париська і льондонська преса опублікували витяги з німецького меморандуму в справах репарацій, хоч в комісії була умова, що воно поки що не буде опубліковане. Французька й англійська преса коментують його, як укрите домагання змінити східні границі Німеччини й одержати кольонії. Польська преса вдарила з цього приводу у великий дзвін, а також польський міністр закордонних справ Залеський висловився різко у своєму інтервю про те, що республиканська Німеччина вертає до способів думання, які довели до світової війни. Ця частина німецького меморандуму звучить: „Коли Німеччина мусить доложити максімум енерґії для виконання зобовязань, які накладають на неї новий плян, то для цього конче потрібно, щоб їй в більшій мірі, ніж це було досі, забезпечено потрібні економічні підстави. Тому справоздання комісії знавців мало встановити способи й шляхи, якими можна збільшити здатність Німеччини до плачення. При цьому треба мати на увазі такі річи: Німеччина в більшій мірі, ніж яканебудь інша промислова країна, змушена привозити зза кордону сировину для підтримання й розвитку своєї промислової продукції. Наслідком війни дуже зменшилася внутрішня сировинна база Німеччини, а також її позбавлено можливости користати з власних заморських областей з сировиною. Ці страти виявляються в незвичайно сильному обтяженню торговельного і платничого білянсу. Коли Німеччина має виконати встановлені в цьому пляні платничі зобовязання без чимраз то новішого і більшого задовжування за кордоном, то їй треба буде дати пізніше нагоду до утворення власної заморської бази для сировини, яку вона могла би розвивати й використовувати власними засобами продукції, власною валютою й власною адміністрацією".

„В справі забезпечення Німеччини засобами поживи особливу вагу має те, щоби зменшено ввіз засобів поживи й заступлено його почасти власною продукцією. При цьому не можна поминути факту, що Німеччина стратила важні сільсько-господарські продукційні райони на сході, і що велика область, яка майже виключно виробляє сільсько-господарські продукти, відтята від решти німецької держави. Наслідком цього господарський добробут цеї области постійно занепадає і державний уряд мусить весь час давати їй підмогу. Тому **треба умовитися щодо відповідних заходів, щоби усунути ці некорисні умови,** які дуже впливають на платничу спроможність Німеччини".

Німецька делеґація опублікувала деякі спростування з приводу коментарів до опублікованого меморандуму, одначе французька преса твердить, що голова німецької делеґації д-р Шахт у своїх устних заявах пішов далеко далі від меморандуму і виразно домагався звернення польського коридору та давніших німецьких кольоній.

В Берліні рада міністрів не тільки приняла до відома справоздання д-ра Шахта, але також одобрила його становище. Між іншим д-р Шахт боронився також перед закидом, немовто він з економічної ділянки перейшов у ділянку політики. Він заявив, що вже на початку конференції знавців подав їм до відома, що вони мусять або зменшити свої домагання до Німеччини або збільшити її доходи, щоби надолужити ті страти, які вона мала від 1914 р. В кожному випадку конференція в справі репарацій опинилася в глухій вулиці, з якої не так легко буде знайти вихід.

На разі конференція знавців вибрала комісію, яка має виробити остаточне рішення на основі всього дотеперішнього матеріялу. Праці цеї комісії мають тягтись коло двох тижнів. Після цього конференція знавців предложить вислідн своєї праці урядам заінтересованих держав. У міжчасі будуть вестися дальші переговори, щоби осягнути порозуміння в спірних точках.

Анґлійці в СРСР.

Резолюція англійської торговельної делеґації.

Комітет англійської торговельної делеґації у Москві передав Пятакову меморандум, який вироблено на загальних зборах делеґації. В цьому меморандумі між іншим стоїть: „Делеґація уважає, що розвиток економічних відносин між Анґлією та СРСР неможливий без відновлення дипльоматичних зносин і обовязується виясняти це англійській публичній опінії. Делеґація ствержує, що Радянський Союз при теперішніх обставинах, коли він потребує засобів для задоволення конечних внутрішніх потреб, не може взяти на себе якихнебудь зобовязань щодо претенсій притійських громадян, якщо тільки для цього не будуть витворені відповідні економічні передумови. Делеґація уповажнює її комітет вступити в переговори з радянським урядом у справі задоволення претенсій британських громадян, бо гадає, що без цього неможлива ніяка ширша фінансова допомога з боку Анґлії в формі позички й уміщення капіталів".

ВОЛОДИМИР БІРЧАК.

41)

БЕЗЖУРНІ ДНІ.

Оповідання.

(Продовження.)

— Що часом і баба Горпина поможе в якійсь нескладній слабости, де дурний, недосвідчений лікар поставить злу діяґнозу, це ясне — вияснював Грицько. — Ось ваша дитина обїсться чого нестравного, дістане горячку й лежить непорушно із сціпенілим карком. Недосвідчений не розпитавши про все як слід, змірить горячку, побачить сціпенілий карк і скаже, що це менінґітіс. Баба Горпина, або й ви самі, пані-добродійко, приложите теплі оклади й дитина вже на другий день бігає здорова — бо дитина тільки переїлася. Але чи на основі цього одного випадку з недосвідченим лікарем можна вже сказати, що баба Горпина значить більше, як усі лікарі? А покличте ви бабу Горпину, як ваша дитина дістане анґіну? Отже ні! А може покличете ту бабу, аби вам зробила операцію, коли вбєте собі голку в палець і там її зломите! В ділянці хірурґії баба Горпина мусить замовкнути. А хірурґія стоїть тепер високо. Яких операцій тепер не переводять! Ось приміром остання, яку переводили у нас на клініці, була така...

Грицько любив свій предмет. Нині він запалився і став цікаво оповідати припадок за припадком, як новик, якому бабрачка в людському тілі ще не знудилася. Всі слухали. І пані-матка, що з таким недовірям ставилася до всіх лікарів, слухала не менше цікаво й по кожному оповіданню Грицька, яке доказувало силу знання, докидала слово, два, які свідчили, що баба Горпина пішла вже в кут...

— Очевидна річ, я говорила не проти всіх медиків і не проти всіх лікарів... І між ними є, розуміється, порядні, розумні, вчені люди...

Грицько росказував далі, як відчиняють череши живим людям, як переводять операції мозку, розрізують шлунки, витинають кишки, виймають нирки, як проміннєм Рентґена просвічують людський орґанізм і так далі і так далі. А все те оповідав із запалом поета, а не лікаря, для якого це вже менше або більше рівнодушне. На присутніх зробив він велике враження.

— Ось з того буде славний лікар! — промовив пан-отець. — Як уже здасьте докторат, а я захорую на старі літа, то їду до вас лічитися!

— Нехай Бог хоронить від усякої хороби! — відповіла пані-матка. — Але такого лікаря і я хотілаб мати. Ось, бачиш — звернулася до мужа — чи з тим, що вкрав тобі кожух, ти таксамо говорив? Чи ти по правді переконався, що то був медик? Сумніваюся, бо й як міг би правдивий, освічений медик украсти тобі кожух, або загалом зробити тобі яку шкоду?! Ні, це неможливе!

Грицько оповів ще одну історію, в якій прославляв медичну штуку. Пані-матка усміхнулася тепер і трошки заклопотана промовила:

— Не гнівайтеся, прошу, на мене, але я малаб для вас пацієнта, властиво пацієнтку, а тільки боюся, що... може образитеся.

— Я не лікар, відповів Грицько?

— Не лікар ще, але багацько знаєте і це будете знати. Тільки прошу вас, не гнівайтеся, що перше я діткнула вас, але прошу зрозуміти, що кожуха мені дуже жаль. Чудовий був кожух! Отже не гнівайтеся!

— Що? Служниця може хора? — спитав пан-отець.

— Не мішайся не до своїх діл! — відповіла гостро пані-матка. А звертаючись до Грицька, сказала:

— Отже оглянете? Тільки ще раз прошу не гніватися, це дуже симпатична пацієнтка.

— Для лікаря нема ні симпатичних, ні несимпатичних пацієнтів, а є одні терплячі, хорі! — відповів Грицько.

— Але таке місце... Їй Богу, будете гніватися...!

— Але їй Богу, ні.

Тоді пані-матка й виявила всю тайну: була слаба корова. На шиї зробився якийсь боляк. Не хоче їсти. І що це може бути? Щоб тільки він, медик, будучий лікар, не гнівався — перепрошувала його сотий раз. Пан-отець втрутив, що корові нічого не бракує, бо це тільки ланц вишморгав їй шию, а мухи розїли; тепер треба вимити, завязати рану...

— Мовчи! — обрушилася пані-матка. — Ти все мішаєшся не до своїх річей. Я знаю ліпше, що це не ланц, бо ось кожна корова має ланц, а не кожній розранилася шия. До того: чому вона не їсть уже другий день? Ну, скажи, чому?

— Не знаю! — відповів пан-отець. — Але мабуть тому, що не привикла стояти в стайні, не має апетиту.

— Не знаєш, отже не знаєш! І я не знаю, а є в хаті розумний чоловік, що хоче оглянути хоче розумно порадити. Чомуж не порадитися?! Пане доктор, підемо?

І всі, себто: Грицько, пані-матка, пан-отець, Стецько і щось четверо дітей і дві служниці й пастух увійшли в низку, темну, мокру і вонючу стайню. В темному куті стояла корова.

Кілька хвиль минуло, поки очі привикли до сутіни. Грицько підійшов до корови і став оглядати. На горішній части шиї мала корова рану, велику на долоню. Грицько підійшов, діткнувся пальцем рани, скривив лице і задуманий покивував головою. Треба признати, що це все робив з міною старого, досвідченого лікаря. Чекаючи його слова, його присуду, дивилися всі на нього. Грицько дивився на корову.

Він ще раз покивав головою.

— Карбункул! — промовив вкінці коротко і рішучо.

— Карбункул! прошептав і пан-отець і потер себе рукою по зисій голові.

(Продовження буде.)

На господарські теми.

Платничий білянс Польщі.

Відколи торговельний білянс у Польщі почав бути пасивним, можна було вичитувати всякі навіть півофіціяльні пояснення, що це зовсім не свідчить про погіршування господарської ситуації. В початках пояснювано, що кожній стабілізації валюти товаришить пасивний білянс, а польська валюта саме стабілізується, або що це тому, бо тепер довозиться з загранниці всілякі інвестиційні речі для побільшення продукції, а вони ось-ось причиняться до надвишки експорту і т. д. Та коли і ці арґументи показалися не дуже стійкими, витягнено ще інші, а поза менше чи більше переконуючими доказами найбільше вимовним є подавання прикладів, що ось в Европі є богато держав, у яких торговельний білянс є також постійно пасивний, а вони мимо того дуже добре загосподаровані і мають довіря у фінансовому світі, бо про довіря і госп. силу рішає не пасивний білянс, але те, чи платничий білянс є в рівновазі. А платничий білянс у Польщі постійно зрівноважений. В цьому останньому арґументі є така велика доза слушности арґументації, що варто спинитися над істотою платничого білянсу в народньому господарстві взагалі, а в господарстві Польщі зокрема.

Підвалиною фінансового довіря або недовіря загранниці до даної держави є її платничий білянс, то є постійне вирівнування зобовязань (в золоті чи в добрих валютах або девізах) супроти загранниці, випливаючих із всіляких взаїмних чинитьб держав чи їх громадян. Ось коли напр. наш сезоновий робітник посилає з Німеччини через німецький банк гроші, то цей банк, поручивши котромусь з банків у Польщі виплатити адресатові, буде зобовязаний переказати цю суму до Польщі. То знов ростуть платничі зобовязання Польщі до Німеччини, коли спроваджую німецькими залізницями товар. Таких видимих і невидимих даних до взаїмних міждержавних зобовязань може бути дуже богато. Вони мусять постійно вирівнуватися, бо на ухилах грають біржі як на клявішах, а ухили можуть захитати довірям до спроможности платности, а навіть до валюти даної держави. Завданням уряду кожної держави є слідити за припливом і відпливом зобовязань, за ваганнями і кермувати справою так, щоби не захиталося довіря. Реґулювати сальда платничого білянсу мають призначені до цього банки, в Польщі Банк Польський. Банки й мають на це резерви. Найсильнішим чинником у взаїмних платничих відношеннях є чинний торговельний білянс. Але напр. в Італії дуже важну ролю для здобуття чужої валюти на вирівнання платничого білянсу грає крім торговельних зносин також приїзд чужинців до краю. Знов Анґлія здобуває претенсії на твої зобовязання своєю торгов. фльотою, що приносить їй великанські доходи, Франція черпає великі доходи з льокат капіталів своїх громадян за границею так, що ці держави можуть мати таку суму додатніх позицій, запасів золота, чужих валют і девіз, що їх платничий білянс може бути в рівновазі навіть при дуже пасивному торговельному білянсі.

Під цим оглядом ріжниться нині Німеччина. Знищена війною була вона змушена для вирівнування своїх зобовязань в платн. білянсі опертися на американських кредитах. Але дякуючи безприкладній працьовитости своїх громадян, вона уміла так корисно їх зуживати для піднесення продукції експортових товарів, що не лише сплачує як слід ці позички та вивязується із своїх зобовязань, але заливаючи товарами чужі ринки загрожує слабшим в продукції державам, а в тім і Польщі. У німців першим чинником для вирівнання платн. білянсу — праця.

А Польща? Вона не має всіх тих чинників для рівноваги платничого білянсу, не має навіть активного торг. білянсу. Її платничий білянс вирівнують перекази еміґрантів і ще декілька дрібніших позицій, але головно заграничні державні і комунальні позички для банків і приватних фірм. А що нині перекази еміґрантів також слабнуть, тому істотним чинником рівноваги платн. білянсу є ці заграничні позички, а передовсім остання т. зв. стабілізаційна позичка Банку Польського.

І коли би всі ці досі затягані позички були зуживані так як у Німеччині на продукційні цілі, як напр. поправа комунікації, реґуляція рік, піднесення промислу, хліборобства то-що, то були би дійсно дуже поважним чинником для скріплення господарських сил краю, а вслід за тим для активізації торговельного білянсу. Але так не сталося. Заграничні позички, що ішли на консумпцію а не на продукційні цілі, лише обтяжували край, а збільшувані позичками грошові обороти в краю тільки підвищували бюджет. Наслідки того такі, що господарський організм попадає нині в анемію. Ратувати його можна знов позичками добуваючи їх за кордоном і такими засобами як підвишка дисконтової стопи. Власними силами двигнути все народнє господарство з анемії дуже важко, а навіть неподільно.

Теперішній уряд свідомий того, що в противному випадку зачнуть вичерпуватися резерви Банку Польського ще більше ніж досі. А по їх вичерпанні ледви чи вдасться втримати і платничий білянс у рівновазі. Тому найбільшою журбою нового уряду — кредити.

М. Творидло.

Ще про „традиційну безсторонність“.

Скандал в „Заведенню для обезпечень умових працьовників“ при вул. Пекарській.

(З кругів українських приватних службовників.)

У звязку зі справою помешкань в будинку при вул. Стрийській, який належить до того Заведення і про що ми вже попередньо згадували, подаємо сьогодня ще деякі відомости, що наглядно ілюструють благодати уніфікаційної політики соціяльного законодавства, безсторонність чинників, покликаних до виконування цих законів та приноровлювання в житті рецепти на „згодне вспулжице дву братніх народуф“.

Ми згадували попередньо, що на 83 помешкань ні одно не припало українським службовникам. На 768 українських службовиків, що перейшли з 1. І. 1928 з Пенс. Інституту до Заведення при Пекарській (а їх число за 15 місяців ще й побільшилося), внесло подання 12 рефлектантів, значить, число дуже скромне. Якби там ці подання не виглядали, навіть якби мотиви в деяких були за слабі в порівнанні з мотивами в поданнях польських чи жидівських приватних службовиків, для оминення евентуальних непорозумінь і закидів кожна здорово думаюча людина, а ще більше комісія чи установа, повинна була бодай одно подання полагодити прихильно. Головно з уваги на обставини, серед яких живемо та на терен, який своєю діяльністю обіймає назване „Заведення“.

Тимчасом у згаданому будинку не дістав помешкання буквально ні один український прив. службовик. Видно, що невеликої вартости були запевнення директора того Заведення п. Завадовського, що він хоче мати чисту совість і тому для приділу помешкань буде покликана окрема комісія; що ця комісія буде строго берегти принціпу справедливости; що службовики Заведення не будуть мати на хід справи ніякого впливу; що національні ріжниці не гратимуть ролі; що мірodайні будуть тільки річеві мотиви і т. д. і т. д.

Правда, таку комісію покликано до життя, але в її склад не ввійшов **ні один українець.** Цікаво, що й помешкання отримав один член тої комісії. І не знати, чи дирекція Заведення краще зробила, віддаючи цю справу в руки посторонніх людей, бо всетаки за негодування, спричинене несправедливим розділом, буде відповідати вона, а не комісія, яка вже розвязалася, якої вже нема. Покривджені звертаються зі своїми жалями до дирекції, а не до неіснуючої вже комісії. Як було перед розділом, не знаємо, бо склад комісії був сповитий серпанком тайни, але тільки для українських службовиків.

Що національні ріжниці, вірніше: приналежність рефлектанта до української нації та подання, писане по українськи, в цій справі заважили, найкращий доказ саме обставина, що ні одного подання нашого прив. службовика не поладнано прихильно.

При цій нагоді зазначимо, що нашим службовикам, які інтересувалися цею справою, позволяв собі службовик Заведення д-р Герман зі семітською імпертиненцією ставити запит, чому вони не приступили до будівельної кооперативи українських приватних службовиків „Власна Хата“ (цікаво, чи завдавав такі запити також стороная польської чи жид. народности щодо будівельної кооперативи „Власна Стшеха“?). Службовикові професійної організації українських прив. службовиків цей панок не дозволив вглянути в список тих, що помешкання дістали (хоч це не повинно хіба бути ніякою тайною!). Говорять також, що помешкання мав дістати хтось, що взагалі не є обезпеченим в Заведенні. Було й таке, що українському прив. службовикові, який має родину, зверталося іронічно увагу, що сьогодня не так уже трудно дістатиденебудь кавалерську кімнату і т. п.

На всякий випадок з тими мешканнями стався скандал і відповідальність за те паде в першу чергу на управу Заведення. Таке поступовання запамятають собі українські приватні службовики і їх професійна орґанізація „Супруга“ та у відповідному часі й на відповідному терені зуміють витягнути з того консеквенції.

Збори ББ.

Промова пос. Славека.

Дня 24. квітня відбулися в соймі пленарні збори сенаторів і послів ББ. На засіданні голова клюбу полк. Славек говорив про політичне положення та висував завдання ББ. на найближчий час.

У промові полк. Славек сказав, що годі зголитися на це, щоби весь тягар праці спочивав на плечах марш. Пілсудського, вже крайня пора, щоби клюб ББ взявся до енерґічної співпраці. Навязуючи до мин. соймової сесії занявся становищем соймової опозиції, яка нібито вийшла з тої сесії побідно. Та це лише так здається, а метода опозиції виграввати господарське положення є демагогією. Опісля торкнувся бесідник справи голосних інтервю. Зазначив, що стаття марш. Пілсудського мала щоправда досадну форму, але на це нема ради, бо маршалок уже послугується такою формою. Зате зміст статті остає змістом і виказує виразно суєту соймової опозиції.

На год. 5. веч. президент держави запросив сенаторів і послів на чай на Замок. У принятті взяли участь також члени уряду з прем. Світальським. „Пшегльонд Вечорни“ зазначує, що ці збори матимуть велике значіння для дальшої співпраці з урядом і викличуть велике враження за кордоном, а в краю заперечуть усі чутки, які поширювано тепер у звязи зі зміною уряду.

—o—

Врублевський президентом Банку Польського.

Дня 24. квітня оголошено офіціяльно іменування Вл. Врублевського, ем. повновласного міністра в Зл. Державах, а передше посла в Льондоні, президентом Банку Польського на пять літ. Іменування підписали: през. Мосціцький, прем. Світальський та керовник мін-ства скарбу Матушевський.

—o—

Підвишка дисконтової стопи в приватних банках.

Мін-ство скарбу постановило позволити на підвишку дисконтової стопи в приватних банках. Дисконтова стопа для приватних банків виноситиме 13 процент, для кооператив 15 проц. Розпорядок цей ввійде в життя після затвердження його відповідними чинниками.

—o—

Процес Войцеховського.

Дня 25. квітня починається перед апел. карним судом у Варшаві розправа проти Войцеховського, виконавця замаху на торг. радника більшовицького посольства Лізарева. Як відомо, присудом суду першої інстанції Войцеховського засудили на 10 літ тюрми. Проти того присуду вніс відклик прокуратор і засуджений.

—o—

10. травня розвязання анґлійського парляменту.

Прем. Болдвін повідомив палату громад, що англ. парлямент буде розвязаний 10. травня, кандидатів нового парляменту іменують 20-го, а загальні вибори будуть 30. травня.

—o—

13. травня Греція вибирає президента.

Перше засідання грецького сенату буде 13. травня. Сенат вибере президента грецької республики. В звязи з цим премієр Венізельос просив теперішнього президента Кондуріотіса, щоби відкликав внесену димісію і так уможливив собі новий вибір на президента грецької республики.

—o—

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·92·00—8·92·50, канадійський долар 8·85·00—8·85·50 чеська корона 0·26·50—0·27·00 австрійський шілінг 1·25·50—1·26·00, румунська лея 0·05·00—0·05·50 французький франк 0·34·50—0·34·80, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00 фунт штерлінгів 43·50·00—43·60·00, радянський червінець 17·50—18·00.

Золото: 20 корон 36·35·00—36·60·00, 20 франків 35·20·00—35·60·00, 20 німецьких марок 41·25·00—41·60·00, 10 російських рублів 46·00·00—45·00·00.

Срібло: Австрійська корона 0·67·00—0·67·50 5 австрійських корон 3·45·00—3·50·00, австрійський фльорен 1·72·00 1·75·00, російський рубель 2·80·00—2·90·00, копійки за рубель 1·40·00—1·45·00.

Збіжжя.

Пшениця двірська 49·75—50·75, пшениця сеілянська 00·00—00·00 жито галицьке 32·50—33·00, ячмінь на кашу дицький броварняний 33·00—3?·00, ячмінь пастівний 35·50—36·25, овес галицький 28·00—29·00, ячмінь пастівний 35·50—36·25, кукурудза румунська 34·50—35·50, гречаний 29·50—30·00, кукурудза румунська 34·50—35·50, ріпак 5·50—5·75, фасоля біла 90·00—120·00 раболя промислова 5·50—5·75, фасоля краса 65·00—75·00 фасоля кольорова 45·00—50·00, горох ців-Вікторія 51·00—55·50.

ВІДГУКИ ДНЯ.

ВЕСНА?!

Кричить календар, серце і коти:
Весна! Весна! Весна!
Всі ждуть, чекають, а вона —
Й не думає прийти.

Іржуть серця у лисих парубків,
Прибула міць до ніг.
Та все новий, проклятий сніг
Вигонить їх з корчів.

По небі хмари — криги ледові
А низом вітер — ніж.
Нема мягких килимів збіж,
Ні травки на рові...

Сумує все. Радіють лиш панни.
На бік журба і страх!
Бо бузьки — вороги... весни
Погинули в снігах.

Галактіон Чіпка.

За взірцеві табори.

(У відповідь п. А. Охримовичеві.)

Тому, що мені на добрі наших таборів якнайбільше залежить, відповідаю на статтю п. А. Охримовича.

У моїй статті подав я проєкт, як угіднити програму уладжування таборів та вказав на конечність переведення антропольоґічно-лікарських помірів серед таборитів. Всюди змагаємо до якнайбільшої досконалости, до виключування або бодай до обмежування похибок. Хотів я отже, щоб і уладжування таборів у нас оперлося на досвідах чужих, поки роздобудемо потрібний матеріял серед нас самих. Лише добро справи, а ніщо інше, веліло мені звернути увагу на цей важний чинник фізичного виховання, яким є добре уладжені табори.

Перед написанням своєї статті інформувався я подрібно, як такі табори у нас виглядають. Знаю також точно всю дотичну літературу в нашій мові. Надіявся я, що може по перечитанні моїх уваг (що правда, дуже загальних) виринe у відповідних заінтересованих кругах потреба точніше ту справу обдумати.

Отже з огляду на добро порушеної мною справи питаю п. Охримовича, чому він вичисляв у своїй статті таборових лікарів, про котрих я ні слівцем не згадував і котрих фахове знання я високо ціню, а не вичисляв нікого з руховиків-фахівців? Якж підчеркнув, що руховики-фахівці для організації таборів конче потрібні. Може п. Охримович і тепер не знайде відповіди, тому відповідь дам сам: крім проф. Подхи, який вів в останньому році в одному з таборів руханку, в наших таборах вели руханку нефахівці, а часами навіть неаматори!

Так! Якусь руханку ведено, але це було системи потрібного дозування її, не було степенування ні в часі одної години, ні взагалі за час цілого перебування в таборі. Не говорю вже, що не було поділу на групи, які обнималиб ровесників того самого фізіольоґічного віку, поділу, який все у всіх правильниках, опертих на наукових основах, находиться у вступі і є все автором підчеркнення. На тій підставі не може вправляти учениk народньої школи з учеником школи середньої. Це саме і є причиною, що луговички-дівчатка пописуються іншими вправами, як їх товаришки-луговички, старші віком.

І колиб референт пластових таборів був про це поінформований, то спадок ваги декількох учасників табору на тій підставі був би цілковито зрозумілий. А тимчасом у нашому таборі ніхто про це не знав і не старався також засягнути поради у відповідних людей.

Признаю, що жіночі табори ліпше у нас уладжені, хоч і в них руханка, бодай в таборі новиків, не була як слід ведена. Семинаристка, котра вела руханку у новиків, могла вести може добре руханку на годині в якійсь народній школі, але ведення нею руханки в таборі було не зовсім відповідне. Бо хто в часі руханки позволяє молоді завивати шию рушниками на моду шаликів, той вже тим самим виявляє, що не має даних на керманича фізичного виховання. Вимагати від молоді рухових одягів, які не спинялиб руху, а рушниками завивати шиї і позволяти, щоб теплота в тій околиці тіла була вища — то вже просто гріх. Такі і подібні закиди не можуть стрінути таборів, у яких вели руханку фахівці-жінки, як п. Д. Навроцька зі Львова і п. З. Палійвна з Перемишля.

Не перечу, що табори були під добрим лікарським доглядом. Одначе не було антропольоґічно-лікарських помірів, які вимагають відповідного приладдя і деякого обізнання з ними. Здається, що п. Охримовичеві добре відомо, як це роблять у чужих таборах, хочби в таборах наших сусідів. Сам він чейже признасть, що помір росту і ваги — це ще дуже мало, тим менше, що не витягається зіставлення ніяких висновків. А де подані висліди фізичної справности на початку і кінці таборів? Чи роблено такі колинебудь? Того навіть у нашій фаховій пластовій пресі ніхто не знайде! Але в „Молодому Життю" з 1928 р. є повідомлення, що в таборі новиків заведеться спорт. Чи ті панове, котрі це повідомлення писали, розуміють, що таке спорт? Це не слово моди, а слово з точно очеркненим змістом. Спорт, як лік з аптики, може помогти богатьом, але неодному може й пошкодити; тому й треба рецепти-вказівки на лік з аптики. Про шкідливість спорту для молоді літ 14—16 пише широко вся фахова преса, знає про це школа, знають руховики, одначе не знали панове, котрі це завели у пласті. І дивно, що референт пластових таборів радить мені читати фахову пластову пресу, а сам не читає відповідньої і для нього конечної (хочби фах. преси наших сусідів). У наших сусідів істнує вже велика література про табори, поміри в них і т. д. Цю літературу опрацьовували професори університету, доценти, лікарі і руханкові фахівці. А ця література чейже легко доступна для кожного, що тими справами інтересується.

Мимоходом згадаю, що й практичні користи з декотрих наших таборів були невеликі. Так учасники водного табору вернули домів і не навчилися плавати! Що вони там робили? Щож там були за фахівці?

А чи їзда новиків у ночі була фахово передумана? Їхали вночі і тричі переривали собі сон. Деж розуміння гігієни для так молодого віку?

А вкінці малий запит: Коли у нас приняв хто якусь схему помірів і хто узнав цю схему за відповідну для нас і неоспориму? Істнує схема німецька, американська, польська і радянська? Чи шан. референт хоч в історії про таке чував?

Зазначую ще раз, що в першій моїй статті подав я проєкт заведення поміж іншим помірів антропольоґічно-лікарських та угіднення тих помірів для всіх, щоб віттак можна з них витягати відповідні висновки й устійнити умовини, коли, де і як організм молоді може в якнайкоротшому часі якнайбільше зискати.

Кінчу і зазначую, що не думаю більше відповідати на уваги, котрі мають бути фахові, а кінець кінців є тільки наївні. Думаю, що це п. Охримовичеві вистарчає.

Д-р мед. Олекса Саламанчук.

Поради інвалідам.

Ще про додаткову реєстрацію інвалідів.

Додаткова реєстрація інвалідів австрійської та російської армії, на землях, що опинилися в границях Польщі, зачнеться дня 1. липня 1929 р. і буде тривати аж до кінця 1930 р., то є через півтора року. Вдови, сироти та батьки-матері, яких мужі, батьки або сини згинули як жовніри австрійської (російської) армії та інваліди з тихже армій, а які до кінця 1930 р. не зголосять своїх претенсій до польського скарбу, тратять ці претенсії на завсіди.

Саме тепер переводить польський уряд реорганізацію установ і урядів, які займалися справою інвалідів і в звязку з цим не вийшло ще виконне розпорядження про додаткову реєстрацію. Тому ще ніхто наперед не знає, як цю реєстрацію переводити. У всякому випадку дотична влада видасть окремі друки на зголошення, які треба буде надісилати до воєвідських урядів. Оголошення розіслані ріжними „звйонзками" по наших селах не мають жадного урядового значіння, а мають на ціли вербувати несвідомих у свої члени, від яких стягають членську вкладку за обітницю помочі при зголошенні до „реєстрації". Інваліди українці не мають потреби ні користи до тих „звйонзків" вписуватися. Належить приготовити свої документи, вишукати свідків і ждати речинця. Про спосіб реєстрації не занехаємо оголосити в часописах.

Подаємо до відома, що додаткова реєстрація оголошена в Д. З. Р. П. (Денник законів) ч. 23. з дня 13. квітня 1929.

УКТОНІ, у Львові, вул. Руська 3, II. пов.

Торговельно-Промислова Палата у Львові.

Торговельно-Промислова Палата у Львові, до якої ввійшли отсе вперше українські представники, складається з 84 членів, делеґованих або вибраних ріжними торговельними і промисловими установами. На тих 84 членів є ще й 7 іменованих і 7, що входять до Палати з кооптації.

Нинішній склад Торг.-Пром. Палати такий; 41 жидів, 40 поляків (римо-кат.) і 3 українців.

Представництво українців у Палаті, які ввійшли до неї після порозуміння з відповідними чинниками в цій Палаті, складається з п. **Григорія Ганулика**, делегата Союзу Українських Купців у Львові, вибраного на спеціяльних зборах того Союзу, і з двох представників української кооперації: дир. **Миколи Заячківського**, що входить до Палати з іменування і дир. **Сильвестра Герасимовича**, що входить до Палати з кооптації.

НОВИНКИ

— **Сніг.** Маємо новий зимовий краєвид. Ніхто вже не дивується. Всі зовсім природно вдягають на себе футро, тягнуть за собою кальоші і вагаються, виглянувши через вікно на небо, чи не взяти на всякий випадок парасолі. Ласкава преса, що приносить щодня в першій мірі звістки про крадіжі, вбивства, злочини та катастрофи, потішила нас учора, що ще якийсь час будемо мати холод. Метеорольоґи повторяють, що в усій середній і північній Европі температура є все ще під впливом підбігунового повітря. Люди вже починають цікавитись питанням, чи цього року хороводи гаїлок не будуть виводити на снігу.

— **Новий директор ґімназії в Станиславові.** Міністерство освіти призначило своїм розпорядком з дня 26. січня директором української ґімназії в Станиславові професора цієї-ж ґімназії Данила Джерджа.

— **Темна хроніка.** 10 місяців вязниці дістав Ілько Приступа, що під покришкою актора та кабаретиста обікрав готелеву кімнату в Бродах. — 1 рік вязниці дістав парубок з Трибуховець Юрко Чорний за вбивство свого односельчанина підчас сварки на весіллі. — Тернопільський купець Ляцет повторив старий спосіб як дійти до маєтку: оголосив фальшиве банкротство і скінчив інтерес також старим способом — вязницею.

— **Ріжні вістки.** На Литві поширюється епідемія пятнистого тифу; у Ковні лежить 45 недужих у шпиталі. — Погана погода перешкодила у виправі „Цепеліна" через Середземне Море; він вийде пізніше. — Варшавська преса приносить звістку, що до Польщі приїде Форд... інкоґніто. — У Парижі арештували одного з редакторів комуністичної „Lіманіте" Бутоніера, в якого найшли потайну друкарню. — Лікар з Варшави д-р Людвик Аніґштайн виїхав на 4 роки на Маляйські острови для дослідів над пятнистим тифом. — Віденський кабаретовий артист Ледовський побив рекорд гри на фортепяні: грав на ньому 77 годин без перерви. — У Люблинщині, в Білій Подляській, арештували 6 офіцирів і 6 цивільних за зловживання при військовій бранці. — 22-літній еспанський наслідник престолу заручився з німецькою княжною Сальм-Сальм. — З Індії прилетів до Льондону другий почтовий літак і привіз 16.000 листів; 8 км. перелетів він у 7 днях.

— **Святотатство вченого.** У норвеськім місті Ґрібстед, проф. лінґвістики норвеського університету німець Дюрінґ підчас богослуження підійшов до престола і скинув із нього на землю церковну посуду. Професор звернувся до присутніх вірних і заявив, що між наукою церкви і її обрядами істнує велика прірва. На поліції заявив він, що готов боронити своїх поглядів перед судом.

— **Княжна чи авантюристка?** Російська еміґрантка Чайковська, що виступає як наймолодша донька царя Миколи, Анастазія, робить тепер в Америці заходи, щоби американський суд видав їй документи, які признавали би її тотожність. Її допомагає в цьому велика княжна Ксеня, яка вірить у неї або... хоче, щоби в живу княжну Анастазію повірили інші. Коли Анастазія матиме бажані папери, тоді вона виступить з доманиям щодо спадщини залишеної царем і царицею, себто їхнього майна. Нпр. у Німеччині цар мав маєток Фрідберґ, на якому тепер мешкає архикнязь Гессену. Американський адвокат, що веде справи Анастазії Чайковської приїхав тепер з деякими матеріялами до Парижа і Берліна. Він каже, що велика княжна в частині видужала від потрясень, память їй вернула і вона знову володіє свобідно анґлійською та французькою мовою.

— **Клопоти з міліонами.** Парижанка Жобер-Бертельо дістала цими днями урядове повідомлення з Сиднею, що 78-літня її кревнячка залишила їй у спадщині 12 міліонів долярів. До свіжої міліонерки злетілись хмарою журналісти. Уявляли собі побачити даму з погідним, розсміяним обличчям. Тимчасом пані Жобер-Бертельо заявила: „Я і моя донька — в розпуці. Спадщина, що впала на нас є для нас тягарем. Два роки тому один вуйко в Америці залишив нам 260 міл. франків... до цього дня ми жили щасливо. Не були ми багаті, але вели життя заможних. Разом зі спадщиною, все змінилося..." І пані Бертельо оповідає подрібно як з днем, коли звістка про її міліони появилась у пресі вона щодня діставала сотні листів з проханнями, пропозиціями та проєктами. Ріжні свояки, знайомі, винахідчики, що прохали фінансувати їхні ідеї, добродійні товариства. Пані Бертельо знає вже, які клопоти ждуть її тепер. Їй доведеться втікти перед людьми на довгий час з Парижа і зліквідувати дотеперішнє своє помешкання.

— **Жертва алькоголю.** Американський тютюневий король Уокер Інмен виграв розвід зі своєю жінкою дорогою ціною. Він обвинувачував свою жінку, доньку священика в стейті Індіяна, в пиянстві і зраді приблизно зі 100 мущинами. Інмен, щоби доказати віроломство жінки, казав стежити за нею 2 роки і це коштувало його яких 300.000 долярів. Процес мав посмак скандалу. Шофер міліонера зізнав, що він відвозив свою паню багато разів зовсім пяну до дому, без памяти і мусів помагати їй роздягнутись. Міліонер мусів признатись, що він сам навчив пити свою жінку, яка перед шлюбом не мала алькоголю в устах. Коли вона зачала запиватись, він не в силі був її стримати від цієї пристрасти. Суд признав мотиви розводу, але також признав жінці Інмена право на річну пенсію 15.000 дол.

— **Професія для бездомних.** „Вечерная Москва" подає проєкт якогось Літвакова, який винайшов нову методу для боротьби з бездомними. Він пропонує притягнути бездомних хлопців від 16 до 19 літ до торговельної фльоти в характері нижчого персоналу. Для цього треба направити десять старих торговельних кораблів і зробити з них „плаваючу школу".

— **Реколекції для Панів** відбудуться заходом „Т-ва Катехитів" на днях 27., 28., 29. і 30. квітня 1929 (почавши від суботи до вівтірка) кожного дня в 6. год. вечером в церкві духовної Семинарії при вул. Коперника ч. 36. В середу 1. травня сповідь в 5. год. вечером, а в четвер 2. травня в 7. год. рано Служба Божа і Св. Причастія. 1889

Дописи.

УСТРИКИ ДОЛІШНІ (Шевченківське свято.)

Дня 7. квітня ц. р. відбулося в Устриках Долішних, маленькому містечку на Лемківщині, стараням місцевої читальні „Просвіти", а головно заходами її керманича д-ра Григорія Винницького, місцевого адвоката, свято в честь Шевченка. Свято розпочалося відспіванням „Заповіту", який по мистецьки виконав мішаний хор „Української Бесіди" зі Сянока, запрошений спеціяльно на це торжество. Потім делегат Матірнього Товариства, член Головного Виділу п. Михайло Таранько, виголосив популярний реферат про Шевченка і його значіння для нашого національного відродження. Опісля чули ми продукції вище згаданого хору та деклямації. Мужеський хор під орудою дир. д-ра Василя Близзацького виконав ораторію „Іван Гус" до слів Шевченка та цілу низку пісень, з яких тут слід відмітити вязанку народних пісень Давидовського п. з. „Бандура" з прегарним сопрановим сольом п-і Налисникової з Коросна і теноровим сольом о. Менцінського з Новосілець-Гневош. Продукції цього хору причинилися у великій мірі до мистецького піднесення свята, а що найважнійше — збудили в серцях слухачів (головно місцевих робітників і міщан) національні почування, приспані довготревалою москвофільською тьмою, та тугу за рідною піснею і рідним живим словом. Десять найкращих рефератів ані віч не промовлять так виразно і глибоко до серця мешканців наших окраїнних земель, як саме наша пісня. З глибоким відчуттям виголосив молодий робітник п. Іван Хлиста-Поточний Шевченкове „Посланіє", а рівнож деклямації п-ни А. Луковичівної та маленької Лесі Ходиновської нагородили одушевлені слухачі рясними оплесками. Свято закінчив короткою, річевою промовою голова читальні, д-р Г. Винницький. **Очевидець.**

З судової салі.

Політичний процес проти 31 селян з Тернопільщини.

В середу, 24. квітня ц. р., переслухувано далі свідків.

Зізнання свідків.

Переслухані свідки оборони, як св. Лев Ґольдберґ, Шехтер і Шлєфберґ, поважні громадяни з Тернополя, стверджували своїми зізнаннями цілковиту невинність обв. Ґрінберга. Всі три свідки рішучо заперечували, начеб обв. Ґрінберґ займався комуністичною акцією на терені Тернопільщини. Навпаки: цей обвинувачений навіть на робітниче свято 1. травня вже кілька років не пускав своїх челядників і робітників. Зате робітники ненавиділи його. Свідки кажуть далі, що обв. Ґрінберґ був дуже льояльним громадянином супроти польської держави і ніколи не займався протидержавною акцією.

Опісля відчитувано зізнання цілого ряду поліцаїв і декількох тайних аґентів, усіх з Тернополя, в яких вони потверджували в цілій основі акт обвинувачення.

На тому перервано розправу до завтра. В четвер будуть зізнавати інші свідки оборони.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ:

Західно-українська кооперація в 1927 році. Звідомлення Р. С. У. К. — Загальний огляд і статистика союзних кооператив. Львів 1929. Стор. LIV+276. Формат 4°.

Пластові табори. Альбом. Львів 1929. Стор. 16. Формат 8°.

ЖУРНАЛИ:

Життя і Знання. Рік II. Ч. 7–9 (19–20) Зміст: І. Баран: Наш Дністер. — Моховий садочок у ескимосів (за Вагнером переказав М. Черкавський). — О. Терлецький: Мандрівні народи. — Т. Фотинюк: Шкідники наших господарських рослин. — С. Парфанович: Сільська лазня. — Е. Яворовський: Андрій Чайковський. — І. Крипякевич: Запорожське військо. — Б. Гнатович. Будуйте ставки та плекайте рибу! — М. Возняк: Щастя й горе Загоровських. — М. Рудницький: У льондонських парках і садах. — І. Раковський: Утворення світа в біблії і в народніх оповіданнях. — А. Кор—ський: Бразилія. М. Бардеґа: Закладаймо взірцеві і промислові сади! — М. Гаврусевич: Як швидко поліпшити свій сад.— М. Присташ: Шахи. — В. Бирчак: Володар Ростиславич, іст. повість з XI. віку. — Всячина. — Оголошення. — В числі поміщено кілька мап, картин і ок. 80 знимок.

Технічні Вісти. Орґан Українського Технічного Т-ва у Львові. Квартальник. Рік V. Ч. 1. За січень-березень 1929. Зміст: Проф. інж. Л. Грабина: Штучні межові знаки на Україні в XVI. і в першій половині XVII. ст. — Інж. Іван Брилинський: Нові способи удержування наверхні шляхів з огляду на самоходовий рух. — Інж. Юрій Крохмалюк: Дещо про можливість ракетної комунікації. — Огляд технічної літератури (ґеодезія, шляхи, меліорація, теплотехніка, електротехніка, хемічна технольоґія, ґірництво, авіяція). — Нові книжки. — На господарські теми Радянської України. — З Українського Технічного Т-ва у Львові. — Новинки. — Надіслані книжки і журнали.

Військовий Вісник. Видає Союз Українських Старшин та Стрілецька Громада в Німеччині. Ч. 5.

Жіноча Доля. Рік V. Ч. 8. Коломия, 15. квітня 1929.

Молоде Життя. Часопис українського пласту. Рік IX. Ч. 4 (62) з 15. квітня 1929.

Пласт („Skaut"). Часопис пластової молодежи. Ужгород. Рік VII. Ч. 6. За березень 1929.

Зиз. Журнал сатири та гумору. Рік VI. Ч. 7. з 15. квітня 1929.

Жертви на оселю робітників пера!

ВИКАЗ Ч. 7.

На заклик „Т-ва письменників і журналістів ім. Ів. Франка" зложили дальше на оселю українських робітників пера: 77) Повіт. Союз Кооператив, Калуш — 90 зол.; 78) д-р Іван Рижій, Городиславичі — 10 зол.; 79) Петро Зубрицький, Порохник — 5 зол.; 80) о. Іван Яворський, Стрільбичі — 5 зол.; 81) Орест Козловський, Рогатин — 5 зол.; 82) Мирон Матюк, Маріямпіль — 5 зол.; 83) Теодор Савула, Відень — 100 зол.; 84) д-р Юлій Олесницький, Станиславів — 10 зол.; 85) д-р Осип Левицький, Делятин — 25 зол.; 86) о. Микола Дерлиця, Тростянець — 10 зол.

—о—

Жертви пересилати до Земельного Банку Гіпотечного (Львів, Підвалля 7) на вкл. книж. ч. 1141 або до Адміністрації „Діла" (Львів, Ринок ч. 10).

ОГОЛОШЕННЯ

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.